

Posudek diplomové práce Jany Moravcové *Česká deníková literatura 40. a 50. let 20. století*

Ve své diplomové práci si Jana Moravcová vytyčila cíl, nahlédnout do problému deníkové literatury prostřednictvím analýzy proměn autorského subjektu, dále podrobila zkoumání problém temporality, jak se zrcadlí v deníkovém útvaru, a v neposlední řadě zaměřila svoji pozornost na problém intertextového rozměru deníku. Tato hlediska konfrontovala s deníkovými texty Jiřího Ortena, Jana Hanče, Jana Zábřany a Jiřího Koláře. Výběr těchto deníkových záznamů navíc provází další velice podnětné selektivní kritérium, a to doba 40. a 50. let, která konfrontuje tvůrčí individuum s různorodými projevy totalitního zřízení. Člověk, čas a projevy obrany svobody lidského individua, jež se promítají do věčné otázky spjatosti etiky a estetiky uměleckého díla – tři pilíře, na nichž Moravcová staví svoji úvahu o problémech deníkového útvaru.

Předně je třeba říci, že práce dosvědčuje autorčinu schopnost zralé úvahy, podněcené pozoruhodnou kulturou stylu. Je zřejmé, že se tu projevil jeden z mocných impulsů této práce, a to jak metodologických, tak právě stylových, a to jest vliv uvažování Sylvie Richterové, z jejíž perspektivy světa a pohledu na problém uměleckého tvoření Moravcová mnohé velice plodně přejala. Tento moment zdůrazňuji z toho důvodu, že Richterové způsob, který čerpá mj. z tradice francouzského eseje, vylučuje plané kopírování a nutí následovníky k vyhraněnému zaujetí vlastního stanoviska, což je – zvláště pro člověka stojícího na počátku odborné dráhy – velice náročné. Jana Moravcová – zdá se – tento prvotní impuls vstřebala osobitě a po svém a výsledkem je inspirativní práce, která klade otázky, na něž nehledá definitivní odpovědi, jako spíše možnosti, perspektivy, na něž lze navázat, o které lze opřít další pozorování.

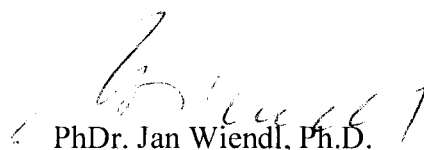
Omezím se tu proto pouze na konstatování jistých doplňků, možných návrhů pro rozvíjení práce. Tyto možnosti se nabízejí podle mého názoru zejména v rozvoji základních odborných a filozofických fundamentů, o které interpret opírá své poznatky. Jak problém subjektu, tvůrčího individua, tak zejména problém temporality a už vůbec nemluvím o vztahu etiky a estetiky, jsou problémy výsostně filozofické provenience. Jana Moravcová ve své práci předvedla, kam až může dosahovat mez osobité schopnosti uvažovat nad textem jako takovým, opřená o poznatky literárních vědců a kritiků, zabývajících se podobnými problémy. Domnívám se ale, že pro další rozvíjení problému bude nezbytné nahlédnout výchozí body z filozofické perspektivy. A nemusíme chodit ani příliš daleko – v současnosti například vychází sebrané dílo českého filozofa Jana Patočky, který se problémů, které Jana Moravcová

ve své práci otevírá, v mnohých ohledech dotýkal. Jedná se zejména o vztah individuality a svobody, o vztah umění a temporality, stejně jako o vztah individua a formující se občanské společnosti.

Další podnět, který bych v této souvislosti chtěl podat, je otázka širšího kontextového, respektive literárněhistorického začlenění zkoumaného problému. Jana Moravcová bezesporu dobře ví, že deníkový útvar má v české literatuře svoji tradici, že procházel určitými proměnami, které modifikovaly jeho podobu. Je podle mého názoru nezbytné, aby jakýkoli problém, a zvláště problém takového „kalibru“, který si autorka ve své diplomové práci vymezila, byl limitován určitou literárněhistorickou perspektivou. Nejde mi o nějakou obširnou historickou analýzu, po jejímž provedení autorovi dojde dech a nezbuď síl pro vlastní specifický výkon, nýbrž o signál jistého povědomí o diachronních aspektech, které by Moravcové synchronní průřez podpořily a prohloubily.

Navzdory těmto – domnívám se – funkčním připomínkám si práce Jany Moravcové cením a doporučuji ji k obhajobě.

Praha 18. 9. 2006

PhDr. Jan Wiendl, Ph.D.